

Asia: VN/538/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi jätelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Yleiset säännökset (Luku 1)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 1 ja sen perusteluista

Sivutuote ja end of waste (luku 1)

EU:n jätedirektiivin 5 artiklan mukaisesti jäsenvaltioiden on toteutettava toimenpiteitä varmistaakseen, että tuotantoprosessin sivuvirtana syntyvä aine tai esine on sivutuotetta eikä jätettä. EU:ssa hyväksytyyn ns. jätessäädöspaketin myötä jätedirektiivin 5 artiklan 1 kohtaan sisältyvät sivutuotteeksi luokittelua koskevat oikeudelliset edellytykset ovat säilyneet ennallaan. Sivu-tuotteita koskevaa sääntelyä jätelaissa ei ehdoteta muutettavaksi asiasisällöllisesti eikä tämä aiheuta muutoksia valvonnan näkökulmasta. Lakiehdotuksessa sivutuotteita koskeva sääntely erotettaisiin kuitenkin uudeksi 5 a §:ksi, joka vastaisi nykyisen jätelain 5 §:n 2 ja 3 momenttia.

Nyt käsiteltävänä olevalla lakiehdotuksella yhdenmukaistettaisiin jätteeksi luokittelun päättymistä koskevaa kansallista sääntelyä vastaamaan EU:n jätedirektiivin nykyisiä vaatimuksia ja täytäntöönpantaisiin jätedirektiivin 6 artiklaan tehdyt muutokset kansallisesti. Vastaavasti kuin sivutuotteita koskeva sääntely, jätteeksi luokittelun päättymistä koskeva sääntely erotettaisiin omaksi pykäläkseen säätämällä uusi jätelain 5 b §.

Jätedirektiivin muutoksella direktiivin 6 artiklan 1 kohtaan sisältyvistä jätteeksi luokittelun päättymistä koskevista edellytyksistä yhtä on lievennetty. Aiemmassa säännöksessä edellytettiin aineen tai esineen yleistä käyttöä tiettyihin tarkoituksiin, kun nykyisin on riittävää, että sitä on määrää käyttää erityisiin tarkoituksiin. Tämä muutos pantaisiin täytäntöön uudessa jätelain 5 b §:n 1 momentin 1 kohdassa säätämällä, että jäte, joka on kierrätetty tai muuten hyödynnetty, ei ole enää jätettä, jos sitä on määrää käyttää erityisiin tarkoituksiin. Erityisen tarkoituksen arviointi jää esitetyn säädöksen osalta avoimeksi ja tulkinnanvaraiseksi. Jätelain valvontaviranomaisena Pirkanmaan ELY-keskus kiinnittää huomiota mahdollisten tarkempien soveltamis-ohjeiden tarpeeseen, jotta määrää

käyttää' -edellytyksen arviointi on hallintomenettelyssä mahdollisimman yhdenmukaista ja ennustettavaa. Valvonnan näkökulmasta keskeistä olisi esimerkiksi ohjeistaa sitä, minkä asteista varmuutta 'määrä käyttää' -vaatimus edellyttää ottaen huomioon, että vaatimus koskee myös ehdotetun pykälän 3 momentin tapauskohtaista päätöksentekoa. Sekä 'erityistä tarkoitusta' että 'määrä käyttää' -määritelmiä olisi niiden avoimuuden ja tulkinnallisuuden vuoksi syytä avata perustelumuiotissa.

Uuden jätelain 5 b §:n 2 momentissa säädettäisiin valtioneuvoston valtuudesta antaa tarkempia säännöksiä yksityiskohtaisista arviointiperusteista 1 momentissa tarkoitettujen edellytysten soveltamiseksi tiettyihin jätelajeihin. Jätedirektiivin 6 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden laatimissa yksityiskohtaisissa perusteluissa koskien jätteen luokittelun päättymistä on otettava huomioon aineen tai esineen mahdolliset haittavaikutukset ympäristöön ja ihmisten terveyteen ja niiden on oltava 2 kohdan a–e alakohdassa säädettyjen vaatimusten mukaisia. Pirkanmaan ELY-keskus toteaa, että ehdotetun säännöksen arviointiedellytykset vastaavat direktiivin 6 artiklan 2 kohdan a–e alakohdassa säädettyjä vaatimuksia. Säännöksestä puuttuu nimenomainen vaatimus ympäristöön ja ihmisten terveyteen kohdistuvien haittavaikutusten huomioon ottamisesta. Pirkanmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan tältä osin tulisi varmistaa säännöksen yhteensopivuus jätedirektiivin 6 artiklan 3 kohdan kanssa ja harkita tarvetta lisätä säännökseen erikseen mainittu vaatimus vastaavalla tavalla kuin lakiehdotuksen 5 b §:n 3 momentissa säädettäisiin.

Ehdotetussa 5 b §:n 3 momentissa säädettäisiin tapauskohtaisesta jätteen luokittelun päättymisestä jätedirektiivin 6 artiklan 4 kohdan mukaisesti. Säännöksen osalta on olennaista, että tapauskohtaisen harkinnan kriteerit ovat yhdenmukaiset EU:n jätedirektiivin kanssa. Hallituksen esitysluonnoksen perusteella nykyisin tapauskohtaiseen harkintaan on liittynyt menettelyllisiä kysymyksiä koskevia epäselvyyksiä, jotka ovat heikentäneet hallinto-menettelyjen sujuvuutta ja yhdenmukaisuutta. Lakiehdotuksen tavoitteena vaikuttaisi olevan parantaa tätä tilannetta. Samassa yhteydessä ehdotetaan muutettavaksi ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen (713/2014) 3 ja 6 §:ssä säädettyjä ympäristölupahakemuksen sisältövaatimuksia vaatimuksilla antaa riittävät tiedot ja asianmukaiset perustelut materiaalin luokittelusta sivutuotteeksi tai jätteen luokittelun päättymisestä. Asetuksen 15 §:ssä säädettyjä lupapäätöksen ratkaisuosan sisältövaatimuksia puolestaan täydennettäisiin vaatimuksella, jonka mukaan lupapäätöksestä olisi käytävä ilmi toiminnassa syntyvän materiaalin luokittelu sivu-tuotteeksi tai hyödynnetyn jätteen jätteen luokittelun päättymisen peruste-luineen. Jätelain valvonnan näkökulmasta viittaus ympäristönsuojelulain noudattamiseen soveltuvin osin tapauskohtaisessa päätöksenteossa sekä ympäristönsuojeluasetukseen tehtävät täydennykset selkeyttävät noudatettavaa menettelyä, mikä on tarpeen päätöksenteon ennustettavuuden, yhdenmukaisuuden ja oikeusturvan näkökulmasta sekä valvonnan laadun takaamiseksi.

Ehdotetussa 5 b §:n mukaisen jätteen luokittelun päättymisen voi suorittaa tietyin ehdoin myös ympäristölupaviranomainen. ELY-keskus haluaa todeta, että mikäli arviointi tehdään kuntien ympäristölupaviranomaisten toimesta, on mahdollista, että tulkintakäytäntö ei muodostu ennakoitavaksi ja yhden-vertaiseksi. Valtion ympäristölupaviranomaisella on laajemmin mahdollisuus varmistaa arvioinneissaan tasavertainen kohtelu tulkintakäytännön luomisessa.

Jätteen luokittelun päättymisen arviointi vaatii myös erityisosaamista, jota ei välttämättä ole pienimmissä kunnissa.

Lisäksi Pirkanmaan ELY-keskus toteaa pitävänsä kannatettavana ehdotuksena sivutuotteita koskevan sääntelyn sekä jätteen luokittelun päättymistä koskevan sääntelyn erottamista omiksi säännöksikseen. Muutos selkeyttäisi jätelakiä.

Yleiset velvollisuudet ja periaatteet (Luku 2)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 2 ja sen perusteluista

-

Kunnan vastuulla oleva jätehuolto (luku 5)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 5 ja sen perusteluista

-

Tuottajavastuu ja juomapakkaukset (Luvut 6 ja 7)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 6 ja 7 sekä niiden perusteluista

Tuottajavastuu (luku 6)

Pirkanmaan ELY-keskus kiittää valtakunnallisena jätehuollon tuottajavastuuta valvovana viranomaisena mahdollisuudesta antaa lausuntonsa hallituksen esityksestä jätelain muuttamiseksi ja haluaa lausua seuraavaa, lausuntoon sisältyy myös eräitä pääasiassa teknisiä korjauksia tai täsmennyksiä nykyiseen jätelakiin:

Hallituksen esityksen 11 a §:ssä säädetään uudelleenkäytön valmistelun edistämisestä siten, että kunnan, tuottajan tai muun jätteen ammattimaista keräystä harjoittavan on jätteen keräyksen yhteydessä varattava uudelleen-käytön valmistelua harjoittaville yrityksille ja yhteisöille tasapuolinen mahdollisuus saada uudelleenkäytön valmisteluun soveltuva jäte osoittamastaan vastaanotto paikasta siltä osin kuin se ei itse järjestä kyseisen jätteen uudelleenkäytön valmistelua. Jätteen luovuttamisesta uudelleenkäytön valmisteluun on tehtävä kirjallinen sopimus. Lisäksi jätteen luovuttaja voi periä uudelleenkäytön valmistelua harjoittavalta yritykseltä tai yhteisöltä jätteen kustannustehokkaasta keräyksestä aiheutuneet kustannukset.

Pykälässä ei ole säädetty siitä, kenen tulee raportoida uudelleenkäytön valmisteluun noudetut jätteet. EU:n jätedirektiivin 2018/851 8a artiklan 1 c kohdan mukaan jäsenvaltion on varmistettava, että käytössä on raportointi-järjestelmä, jolla kerätään laajennetun tuottajavastuun piiriin kuuluvien tuotteiden markkinoille lasku sekä niistä syntyvien jätteiden keräys- ja käsittely-tiedot.

Uudelleenkäytön valmistelu ei kuulu jätelain 47 §:n tuottajan ja jäte-huollon toimijan yhteistoimintavelvoitteen piiriin, joten uudelleenkäytön valmistelun määrä- ja käsittelytietoja ei saa tuottajilta tai tuottajayhteisöiltä. Toisaalta tuottajan on jätelain 54 §:n mukaisesti pidettävä tuotetyypeittäin kirjaa markkinoille saattamiensa tuotteiden ja vastaanottamiensa käytöstä poistettujen tuotteiden sekä niistä syntyneiden jätteiden lajista, laadusta ja määrästä samoin kuin muista niihin rinnastettavista tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvomiseksi tarpeellisista seikoista. Kirjanpidossa on lisäksi eriteltävä tarvittaessa toimituskohteittain uudelleen-käyttöön, uudelleenkäytön valmisteluun, kierrätykseen, muuhun hyödyntämiseen ja loppukäsittelyyn toimitetut tuotteet ja jätteet. Tämä puoltaisi sitä, että jätelain 47 §:ää muutettaisiin siten, että myös valmistelua saisi tehdä vain yhteistoiminnassa tuottajan kanssa, jolloin tuottajat saisivat tiedot yhteistoimintakumppaneiltaan. Toisena mahdollisuutena on laittaa lakiin velvoite, että uudelleenkäytön valmistelua harjoittavat tahot olisivat velvollisia raportoimaan tuottajille niiden vastaanottopisteistä noutamiensa laitteiden ja osien määrät ja käsittelytiedot.

Raportointivelvoitteen puuttuminen lisää merkittävästi riskiä jätteen laitto-maan vientiin sekä harmaan talouden lisääntymiseen ja vaikeuttaa merkittävästi komissiolle tehtävää raportointia. Raportointivelvoite tulee säätää joko jätteen luovuttajalle tai uudelleenkäytön valmistelijalle.

Pirkanmaan ELY-keskus pitää myös tarpeellisena, että jätteen luovuttaja voi periä kohtuulliset kustannukset uudelleenkäytön valmistelua harjoittavalta yritykseltä tai yhteisöltä, koska keräys- ja logistiikka aiheuttavat merkittäviä kuluja vastaanottoa ja keräystä harjoittaville yrityksille ja olisi kohtuutonta, jos jätettä voisi noutaa ilmaiseksi ja jättää syntyneet kustannukset keräystä- ja vastaanottoa harjoittavien toimijoiden maksettavaksi.

Lakiehdotuksen 25 §:ssä säädetään muista jätelain valvontaviranomaisista. Sen mukaan Tulli valvoo toimialallaan 68 §:ssä tarkoitettuja juomapakkauksia koskevien tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista sekä yhteistyössä Suomen ympäristökeskuksen kanssa jätteiden kansainvälisiä siirtoja. Tulli valvoo lisäksi elohopea-asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tuontia jätteenä koskevan rajoituksen noudattamista.

Olisi tarpeellista säätää, että Tulli valvoisi yhteistyössä Pirkanmaan ELY:n kanssa myös jätelain tuottajavastuun toteutumista Suomen markkinoille saatettavien tuotteiden ja maahantuojien tietojen osalta, sekä tapauksissa, joissa maahantuojalle on tehty jätelain 128 §:n 1 mom. 2 kohdan mukainen markkinoillelaskukieltopäätös.

Lakiehdotuksen 46 §:ssä säädetään tuottajan vastuusta jätehuollosta ja sen kustannuksista. Pykälän 2 momentin mukaan velvollisuus koskee tuottajan Suomen markkinoille saattamia tuotteita tai etäkaupalla suoraan käyttäjille myymiä tuotteita ja tuottajan markkinaosuuteen nähden kohtuulliseksi katsottavaa osuutta muista vastaavista tuotteista riippumatta tuotteiden markkinoille saattamisen ajankohdasta.

Perustelumuistion 3.4.1 ensimmäisen kappaleen viimeisen lauseen mukaan tuottajien on otettava maksutta vastaan myös muiden toimijoiden keräämät, tuottajan järjestämään vastaanottoon toimitetut käytöstä poistetut tuotteet. Kohtaan tulisi tehdä täsmennys, jonka mukaan vastaanottovelvoite ei koski si muiden tuottajien tai tuottajayhteisöjen keräämiä tuotteita, ellei tuottaja ole kyseisen vastaanottojärjestelmän järjestäneen tuottajayhteisön jäsen. Tuottaja ei täten voisi siirtää omia jätehuolto- ja kustannusvastuitaan muiden tuottajien hoidettavaksi. Tuottajan on itse huolehdittava keräämiensä tuotteiden jätehuollosta ja sen aiheuttamista kustannuksista. Muotoilu voisi olla esimerkiksi:

Velvoite ottaa vastaan jätteitä ei koske muiden tuottajien tai tuottajayhteisöjen keräämiä tuotteita, ellei jätteiden luovuttaja ole kyseisen vastaanottojärjestelmän järjestäneen tuottajayhteisön jäsen tai sopinut siitä kyseisen tuottajayhteisön kanssa.

Pirkanmaan ELY-keskus esittää harkittavaksi täsmällisemmän säätelyn sisällyttämistä 46 §:ään tältä osin.

Ehdotuksen 48 §:ssä säädetään tuottajavastuun piiriin kuuluvista tuotteista ja tuottajista. Sen mukaan tuottajavastuu koskee myyntitavasta riippumatta seuraavia tuotteita ja niitä ammattimaisesti markkinoille saattavia tai etä-kaupalla suoraan käyttäjille myyviä tuottajia. Etäkaupan osalta ilmaisu on epätasällinen, eikä siitä käy ilmi velvoittaako Suomen jätelaki ulkomaista etämyyjää vai mahdollistaako se vain etämyyjän sijaintimaan lainsäädännöllä asetettujen velvoitteiden hoitamisen Suomessa. Etäkaupan määritelmän lisäämistä ehdotuksen 6 §:ään tulisi harkita. Jos kyse on mahdollistamisesta, hallituksen esityksen muotoilu soveltuu. Jos tarkoitus on jätelaille velvoittaa ulkomaista etämyyjää hoitamaan velvoitteet Suomessa, johtolauseetta tulisi täsmäntää seuraavasti:

Tuottajavastuu koskee seuraavia tuotteita ja niitä myyntitavasta riippumatta ammattimaisesti Suomen markkinoille saattavia tai ulkomaisia etäkaupalla suoraan loppukäyttäjille tuotteita markkinoille laskevia tuottajia sekä suomalaisia tuottajia, jotka laskevat tuotteita etäkaupalla markkinoille loppukäyttäjille toiseen EU-maahan.

Tuottajavastuu koskee tuottajia, jotka laskevat tuotteita markkinoille, vastikkeellisesti tai vastikkeetta. Vastuu ei edellytä myyntiä.

Perustelumuistioon (kohta 3.4.3) tulisi laittaa tarkennus etämyynnin valvon-nasta.

Lisäys perustelumuiistioon: "Suomen lainsäädännöllä ei voi suoraan velvoittaa ulkomaista etämyyjää, vaan vastuiden laiminlyöntitapauksessa pyydetään virka-apua kyseisen yrityksen sijaintimaasta, jotta yritys velvoitettaisiin kyseisen maan lainsäädännön perusteella panemaan täytäntöön tuottajan vastuuseen liittyvät velvoitteensa myös etämyynnin yhteydessä jätedirektiivin 2018/851 8 a artiklan 5. kohdan mukaisesti".

48 § 1 mom 5.-kohdan paperin tuottajan määritelmä on ehdotuksessa epä-selvä. Esitämme sanan painetun poistamista, sillä painettu paperituote sisältyy jo paperituotteen yleiseen määritelmään ja aiheuttaa sekaannusta.

49 § 3 momentin mukaan tuottajan on järjestettävä 56 §:n mukaan kerättyjen käytöstä poistettujen tuotteiden kuljetus maksutta tuotteen jakelijan vastaanotto paikasta. Tähän liittyy ongelma silloin, jos jakelijan myyntipiste on tuottajavastuovelvoitteensa laiminlyöneen tuottajan myyntipiste. Mikäli tuottajayhteisö joutuisi maksutta noutamaan sieltä käytöstä poistetut tuotteet, pääsee velvollisuutensa laiminlyönyt tuottaja kuluitta eroon jätteistä sekä laiminlyö 46 §:n mukaiset jätehuollon järjestämis- ja kustannusvelvoitteensa ja toiset tuottajat maksavat jätehuollon. Tämä tilanne tulisi estää esimerkiksi jatkamalla nykyistä säädöstä seuraavasti:

- - Velvollisuutta ei ole silloin, kun kysymys on tuotteen jakelijan vastaanottopisteestä, joka kuuluu tuottajalle, joka ei kuulu noudon järjestävään tuottajayhteisöön tai jolla ei ole sopimusta tuottajayhteisön kanssa.

Tuottaja ei täten voisi siirtää omia jätehuolto- ja kustannusvastuitaan muiden tuottajien hoidettavaksi. Tuottajan on itse huolehdittava keräämiensä tuotteiden jätehuollosta ja sen aiheuttamista kustannuksista.

49 c §:ssä säädetään tuottajien ja kuntien välisestä sovittelusta ja yhteis-toiminnasta poikkeamisesta pakkausten jätehuollossa. Esitetty menettely on monimutkainen ja aiheuttaa epävarmuutta jätehuollon järjestämisessä. Jatkotyössä tulisi täsmentää kuka kustantaa jätehuollon kuuden kuukauden neuvotteluvaiheen aikana ja erityisesti sen, miten kustannusvastuu kohdistuu mahdollisen kolmen vuoden siirtymäajan aikana.

Ehdotuksen 53 a §:ssä säädetään tuottajan omavalvonnasta. Kohta 3 maksuosuuksien seuranta koskee vain tuottajayhteisöä, ei tuottajaa. Esitykseen olisi tarpeellista tehdä muutos kohtien 3 ja 4 esitysjärjestyksessä ja ennen näitä kohtia tulisi lisätä johdanto "Tuottajayhteisöä koskee lisäksi...".

Lakiehdotuksen 62 §:ssä on säädetty, että tässä luvussa säädettyjen velvollisuuksiensa täyttämiseksi tuottajan on liityttävä 142 §:ssä tarkoitettuun tuottajarekisteriin hyväksytyyn tuottajayhteisöön tai

perustettava sellainen yhdessä muiden tuottajien kanssa. Tuottajayhteisöön ei saa kuulua muita kuin tuottajia. Pakkausten tuottajayhteisön toimialan on katettava kaikki pakkausmateriaalit. Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi hyväksyä tuottajarekisteriin yksittäisen tuottajan, jos tuottajayhteisöön liittyminen on toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen ilmeisen tarpeetonta. Tarvearviointi on haastavaa ja tulkinnallista. Epäselväksi myös jää, tarkoitetaanko asiassa volyymitaan pientä vai suurta tuottajaa, vai onko tarkoitus arvioida ainoastaan B-to-B -toimijoita.

Jotta tuottaja voisi liittyä tuottajayhteisöön, se pitää myös perustaa ja sille saada hyväksyntä. Tuottajayhteisön perustaminen on muutamalle yksittäiselle yritykselle sekä suuri työ että taloudellinen riski. Tilanne, jossa toisaalta on velvoite liittyä tuottajayhteisöön, mutta toisaalta sellaista ei ole, johtaa hyvin ongelmalliseen tilanteeseen, eikä esim. laiminlyöntimaksua rekisteröinnin laiminlyönnistä voi käyttää ilmeisen mahdottomassa tilanteessa. Toisaalta rekisterin pitäjän on myös hallinnon luotettavuuden ja asian valvonnan kannalta haastavaa ottaa vastaan rekisteröintihakemuksia, vaikka niiden hyväksymisen edellytykset eivät täytyisi. Lakiin asetettu poikkeus pakollisesta liittymisestä ilmeisen tarpeettomana vaatii vielä lisätarkastelua esimerkiksi perustelumuiustiossa erityisesti B-to-B tuottajien osalta.

Ehdotuksen 63 §:ssä säädetään tuottajayhteisön toiminnasta. Sen mukaan tuottajayhteisöön liittymistä ja tuottajayhteisölle annettavia seurantatietoja koskevat velvoitteet on osoitettava kevennettyinä sellaiselle tuottajalle, joka saattaa markkinoille vähäisiä määriä tuotteita, jos velvoitteet muutoin olisivat tuottajalle kohtuuttomat. Tuottajayhteisöön liittymistä koskevia velvoitteita tulisi avata tarkemmin ja todeta, että kohtuullisuutta tarkastellessa tulee huomioida kaikki ne velvoitteet, mitkä tuottajavastuun hoitamisesta aiheutuu, myös mahdolliset palveluyhtiöille erikseen maksettavat kustannukset, jos ne ovat tuottajavastuun hoitamisen edellytyksenä. Vaarana myös on, että jokainen tuottajayhteisö tarkastelee tuottajalle aiheutuvaa kohtuuttomuuskynnystä eri tavoin, jolloin eri tuottajayhteisöissä olevat tuottajat joutuvat eri asemaan. Kriteereistä tulisi tämän takia säätää tarkemmin asetustasolla.

65 §:ssä säädetään tuottajien ja tuottajayhteisöjen yhteistyöstä. Sen 2 momentissa todetaan, että tuottajayhteisöjen on lisäksi tarpeellisin yhteistoimin taattava tuottajille mahdollisuus hoitaa eri tuotteita koskevat tuottajavastuu-velvoitteensa yhden toimijan kautta. Tuottajan kannalta eräs suurimpia vaikeuksia tuottajavastuun hoitamiseksi on, että usean tuottajavastuun tilanteessa tuottaja ei pysty hoitamaan vastuutaan helposti ja selkeästi yhden luukun kautta. On hyvin tärkeää, että tuottajayhteisöt velvoitetaan yhteistoimintaan tässä asiassa. Tälle voitaisiin antaa 2-3 vuoden siirtymäaika.

Ehdotuksen 66 a ja b §:t, joissa säädetään valtuutetusta edustajasta ja valtuutettuna edustajana toimimisesta on vaikeasti tulkittava ja osin ristiriitainen. Erityisesti 66 a § 2 mom on ongelmallinen, koska siinä SER-vastuista poiketen muille aloille annetaan mahdollisuus liittyä myös suoraan tuottajayhteisöön velvoitteiden hoitamiseksi. Toisaalta 66 b § 1 mom viimeisessä lauseessa todetaan, että tuottajayhteisö voi toimia valtuutettuna edustajana. Näiden kahden kohdan suhde on ristiriitainen. Jätedirektiivissä ei mainita tuottajayhteisöön liittymistä, vaan 8 a artiklan kohdassa 5 mom 3 todetaan, että "kunkin jäsenvaltion on sallittava toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneiden

tuotteiden tuottajien, jotka saattavat tuotteita sen markkinoille, nimetä sen alueelle sijoittautunut oikeushenkilö tai luonnollinen henkilö valtuutetuksi edustajaksi..."

Muiden kuin suoraan etäkaupalla myytävien tuotteiden valtuutuksesta tulisi tiedottaa paitsi ko. tuottajien, joiden osalta valtuutettu edustaja hoitaa vastuut, myös tuottajayhteisöä, jos tuottaja on sen jäsen, sekä valvovaa viran-omaista, jonka täytyy kyetä varmistamaan, että vastuut on kaikilta osin hoidettu.

Selkeyden ja Jätedirektiivin 8a artiklan 1 a vaatimusten mukaisten täsmällisten vastuiden määrittämiseksi esitämme, että 66 a ja b §:t muutettaisiin kuulumaan seuraavasti:

66 a §

Tuottajan tai muun toimijan valtuutettu edustaja

Suomeen sijoittautuneen tuottajan, joka myy etäkaupalla suoraan käyttäjille tuottajavastuun piiriin kuuluvia tuotteita, on vastattava tuottajavastuunvelvoitteidensa täyttämistä kyseisessä valtiossa. Sähkö- ja elektroniikkalaitteita etäkaupalla suoraan käyttäjille toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon myyvän tuottajan on nimettävä kyseiseen jäsenvaltioon sijoittautunut valtuutettu edustaja vastaamaan velvoitteidensa täyttämistä.

Toiseen valtioon sijoittautunut etämyyjä voi nimetä Suomeen sijoittautuneen valtuutetun edustaja vastaamaan velvoitteistaan Suomessa.

Muu tuottajaa vastaava toimija, joka toimittaa Suomen markkinoille tuotteita muulla kuin etäkaupalla, voi nimetä Suomeen sijoittautuneen valtuutetun edustajan vastaamaan Suomeen sijoittautuneen tuottajan sijasta tämän velvollisuuksista

66 b §

Suomessa valtuutettuna edustajana toimiminen

Suomessa toimiva valtuutettu edustaja on nimettävä kirjallisella valtuutuksella. Valtuutetuksi edustajaksi nimetyn on muiden kuin suoraan etäkaupalla myytävien tuotteiden osalta tiedotettava asianomaisille tuottajille, tuottajayhteisölle, jos tuottaja on tuottajayhteisön jäsen, sekä valvovalle viranomaiselle saamastaan valtuutuksesta ja sen muuttamisesta tai peruuttamisesta.

Tuottajayhteisö voi pyynnöstä toimia valtuutettuna edustajana, edellyttäen, että ulkomaisen tuottajan/tuottajaa vastaavan muun toimijan ja tuottajayhteisön väliseen valtuutus sopimukseen sovelletaan tasapuolisia ja yhdenvertaisia ehtoja verrattuna tuottajayhteisön muihin tuottajiin sovellettaviin ehtoihin.

Mitä tässä laissa muutoin säädetään tuottajasta, lukuun ottamatta 62 §:n 1 momentin mukaista tuottajien mahdollisuutta perustaa tuottajayhteisö, koskee valtuutettua edustajaa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtuutetun edustajan nimeämistä koskevasta menettelystä sekä tämän velvollisuudesta tiedottaa tuottajalle saamastaan valtuutuksesta ja toiminnastaan.

66 c §:n mukaan Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on yhteistyössä tuottajien kanssa asetettava yksi tai useampi yhteistyöryhmä tuottajavastuujärjestelmien ja 68 §:ssä tarkoitettujen palautusjärjestelmien toimintaa koskevaa säännöllistä tiedonvaihtoa varten.

Yhteistyöryhmässä on oltava tuottajien, jakelijoiden ja paikallisten viran-omaisten edustajat sekä edustajat sellaisista julkisista ja yksityisistä jätealan toiminnanharjoittajista ja 134 §:n 2 kohdassa tarkoitetuista yhdistyksistä ja säätiöistä, joiden toimialaan yhteistyöryhmän tehtävät voivat olennaisesti liittyä. Tarvittaessa yhteistyöryhmässä on oltava edustajat uudelleenkäyttöä ja uudelleenkäytön valmistelua harjoittavista yrityksistä ja yhteisöistä.

117 §:n mukaan tullin on tarvittaessa pysäytettävä jätteen kansainvälinen siirto, joka ei täytä jätteensiirtoasetuksen tai tämän lain vaatimuksia ja ilmoitettava asiasta Suomen ympäristökeskukselle jatkotoimista päättämistä varten. Olisi tarpeellista säätää, että Tullilla olisi myös pysäytysmahdollisuus tuotteiden markkinoille laskemisen osalta jätelain tuottajavastuuvälvoitteen laiminlyöntitapauksessa, kun siitä on tehty päätös. Nyt Tullin rooli rajoittuu pääsääntöisesti jätteen siirron valvontaan.

131 §:n laiminlyöntimaksun 1 momentin sanamuotoa pitäisi muuttaa, koska hallituksen esityksen 62 §:n mukaan tuottajan on pääsääntöisesti liityttävä tuottajayhteisöön. Nykyinen muotoilu ei suoraan mahdollista laiminlyönti-maksun käyttöä ko. tapauksessa. Tuottajan tulisi olla velvollinen maksamaan laiminlyöntimaksua, jos se laiminlyö 62 §:n mukaisen liittymisen tuottajayhteisöön tai jos se ei ole tehnyt hakemusta tuottajarekisteriin hyväksymiseksi, mikäli tuottajayhteisöön liittyminen on ilmeisen tarpeetonta.

Vastaavasti siirtymäsäännöksissä säädetyn uudelleenrekisteröinnin osalta tuottajien tulisi liittyä 30.9.2021 mennessä tuottajayhteisöön tai tehdä hakemus tuottajarekisteriin hyväksymiseksi, mikäli tuottajayhteisöön liittyminen on ilmeisen tarpeetonta.

Muut jätelain pykälät

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen muista luvuista ja niiden perusteluista

Jätteen kuljettajat, välittäjät sekä rekisteröinti (11 luku)

Lausunnon alaisessa jätelaissa on esitetty jätehuoltorekisteriin hyväksymisen osalta toiminnan keskittämistä vielä ennalta määräämättömään ELY-keskukseen. ELY-keskus toteaa, että viime vuosina jätteenkuljettajien valvontaa on saatu kehitettyä tarkastusten osalta alueellisesti ja uudistuksen myötä jääkin epäselväksi, miten jätekuljettajien tarkastustyö jatkuisi käytännössä. Jos toiminta on keskitetty vain yhdelle ELY-keskukselle, ei tarkastustoimintaa ole mahdollista tehdä enää alueellisesti nykyisellä tavalla. Kaikki ELY-keskukset on veloitettu laissa osallistumaan valvontasuunnitelman laadintaan, mutta valvonnan keskittämisestä laissa ei ole asetettu säädöksiä. Keskittämisellä asiantuntemus myös keskittyy, mikä onkin ehdotuksen tarkoitus, mutta tällöin asiantuntemus myös tarkastusten osalta on vain yhdessä ELY-keskuksessa. Asiassa voisikin harkita, jäisikö valvonta tältä osin alueellisille ELY-keskuksille rekisteröinnin ja päätösten keskittyessä vain yhdelle. Ehdotetun keskittämisen myötä jää myös epäselväksi, miten nyt alueellisille ELY-keskuksille toimitettujen jätevakuuksien kanssa toimitaan. Ulkomaisten kuljettajien ja välittäjien osalta ELY-keskus pitää keskittämistä kannatettavana, koska ulkomaisten jätekuljettajien kanssa toimiminen edellyttää muutenkin erityistä asiantuntijuutta ja osaamista.

Ehdotuksen uudessa 96 a §:ssä on säädetty uudesta vastavuoroisesta tunnustamisesta. ELY-keskus pitää lisäystä kannatettavana, sillä joidenkin valtioiden kanssa menettely on tähän asti ollut haastava erilaisten tietojärjestelmien ja viranomaisten erilaisen toiminnan takia.

Kirjanpito- ja tietojärjestelmät (13 luku)

Lakiuudistukseen on esitetty uutta 121 a §:ää, joka säätelisi sähköisen siirtoasiakirjan käytöstä. Siirtoasiakirjat tulisi kaikkien siirtoasiakirjavelvollisten toimintojen osalta jatkossa toimittaa suoraan ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Ehdotus parantaa mahdollisuutta valvoa jätevirtoja, mutta asettaa myös merkittäviä lisävaatimuksia käytössä oleville tietojärjestelmille. Järjestelmiä tulisi kehittää ennakkolisesti ja myös koekäyttää ennen 2022 säännöksen soveltamista. Sähköisen siirtoasiakirjajärjestelmän luomisessa tulisi erityisesti kiinnittää huomiota järjestelmän saavutettavuuteen ja käytettävyyteen, jotta erityyppiset toimijat pystyvät yhdenvertaisesti käyttämään sähköistä järjestelmää. Järjestelmän tulee olla esteetön, jotta käyttäjä pystyy käyttämään järjestelmää itsenäisesti ilman viranomaisen ohjausta.

Lakiehdotukseen on asetettu myös poikkeusmahdollisuus sähköisestä siirtoasiakirjasta 121 b §:ään. Ehdotuksen mukaan siirtoasiakirjan saa toimittaa myös paperisena, jos jätteenhaltijalla ei ole edellytyksiä laatia sitä sähköisenä. Laissa mainituista edellytyksistä ja niiden puuttumisesta olisi hyvä lisätä valmisteluaineistoon esimerkkejä, jotta kyseinen säännös säilyisi lain tarkoittamana poikkeuksena ja mahdollisimman suuri osa siirtoasiakirjoista siirtyisi sähköisen järjestelmän piiriin. Lakiehdotuksessa ei ole myöskään asetettu sääntelyä siitä, liittykö siirtoasiakirjojen tietojen toimittamatta jättämiseen sanktioita tai valvontakeinoja. Säädöksissä tulisi myös täsmentää, mille ELY-keskukselle siirtoasiakirjojen käytön valvonta jatkossa kuuluisi, kun osa tähän liittyvistä tehtävistä keskitetään valtakunnallisesti vain yhdelle ELY-keskukselle.

Valvonta ja rangaistavuus (13 luku)

Lakiehdotuksen 124 § sisältää muutoksen valtakunnallisesta valvontasuunnitelmasta, joka laaditaan yhteistyössä kaikkien ELY-keskusten kanssa asiasta vastaavan ELY-keskuksen koordinoimana. Suunnitelmaa laatiessa tulee pystyä ottamaan riittävästi huomioon alueelliset erot ja painotukset.

Rangaistussäännöksissä huolellisuuden merkitys on yhtenäistetty muun ympäristölainsäädännön kanssa asettamalla rangaistavuuden edellytykseksi joko tahallisuus tai huolimattomuus. Muutos selkeyttää huolellisuusvelvoitteen merkitystä sekä lain soveltajalle, että toimijoille sekä toteuttaa osaltaan perustuslain asettamaa ympäristöperusoikeutta.

Muiden lakien muutettavat pykälät (ympäristönsuojelulaki, kemikaalilaki, rikoslaki ja laki rikesakkorikkomuksista)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ympäristönsuojelulakiin, kemikaalilakiin, rikoslakiin ja ehdotetuista pykälämuutoksista ja niiden perusteluista

-

Asetusyhteenvedo

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätealan asetuksiin ehdotettavien muutosten keskeisestä sisällöstä

-

Vaikutusten arviointi

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perustelujen luvuista 4.2-5.

-

Muuta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perusteluiden muista osista ja muista mahdollisista asioista

-

Karppele Maria-Pia

Pirkanmaan ELY-keskus - Asia on käsitelty Pirkanmaan ELY-keskuksen ympäristö- ja luonnonvarat vastuualueen yksiköissä. Lausunnon on esitellyt lakimies Maria-Pia Karppele ja ratkaissut johtaja Mari Rajala.